

Kudottu nukallinen peite – mikä se on?

Kuva: Ari Kankkunen

Tuomas Sopanen tarkastelemassa Kotiseutukeskuksen vanhaa ryijyä.

Tietosanakirja kertoo vastauksen kysymykseen: Se on ryijy! Varkaudessa on kuluneena kesänä eletty 'ryijyboomia', sillä Varkauden taidemuseossa oli yksi maamme laajimmista esillä olleista ryijynäyttelyistä, RYIJY ELÄÄ. Suomalaisia ryijyjä 1778-2008.

Taidemuseon avariin tiloihin oli taidekeraamikko **Leena Mäki-Patola** sijoittanut taitavasti niin seinille kuin lattiatasoonkin esille professori **Tuomas Sopanen** yksityiskokoelmasta eri aikakausilta ja erilaisiin tarkoituksiin kudottuja, ommeltuja tai teollisesti valmistettuja ryijyjä, 87 erilaista käsityötaidon näytettä. Näyttely tuli tunnetuksi ympäri maamme niin TV:n kuin lukuisten sanoma- ja aikakauslehtienkin välityksellä.

Näyttelyluettelossa on kuvat ja selostukset kaikista näyttelyssä olevista ryijyistä. Laajemman kuvauksen erilaisista ryijyistä yleensä, niiden historiasta ja käyttötaivoista saa Tuomas Sopasen kustantamasta teoksesta: Tuomas Sopanen, Leena Willberg, Ryijy elää, suomalaisia ryijyjä 1778-2008, joka teos julkaistiin näyttelyn avajaisissa

8.5.2008. Upea kirja, jota suositelen esim. lahjaksi! Pääosan kirjan teksteistä on kirjoittanut ryijyasiatuntija, amanuenssi, **FM Leena Willberg**. Tuomas Sopanen on suunnitellut kirjan sisällön ja tehnyt toimitustyön, sekä kääntänyt lähes koko kirjan englanniksi. Kirjasta on siis myös englanninkielinen painos. Teokseen yli 200 ryijyä on kuvannut Kuopion kulttuurihistoriallisen museon valokuvaaja **Kari Jämsén**. Kirjaa on saatavissa kirjakaupoista sekä tilaamalla sähköisesti osoitteesta www.ryijy.com, josta osoitteesta löytyy runsaasti tietoa myös sekä kirjasta että sen tekijöistä.

Ryijynäyttely on nyt purettu. Siihen kävi tutustumassa 3539 vierasta. Toivottavasti näyttely innosti katselijoitaan joko kutomaan tai ompelemaan ryijyjä, ainakin ottamaan esille varaston kätkeistä perinnöksiksi tai lahjaksi saadun ryijyn, ja ripustamaan sen näkyville silmien iloksi!

Varkauden näyttely ei toivottavasti kuitenkaan pääty tähän.

-Toiveissa on, että ryijyjä voi katella eri puolella Suomea museoissa. Myös toive on saada niin Euroop-

paan kuin kauemmaksikin vietyä tietoa ja näkemistä kauniista ja värikylläisestä ryijyperinteestämme, kertoo Tuomas Sopanen.

Ryijyjen keräily eläkepäivien harrastuksena

Varkaudessa Kangasammilla asuu kotitalallaan professori Tuomas Sopanen. Ryijy on aina ollut hänelle arvostettu tekstiili, olihan hänen kotonaan seinällä ryijy, joka oli valmistettu v. 1891.

- Väitöslahjaksi sisareni lupasi minulle tarkan harkinnan perusteella valitsemani ryijyn. Se oli Akseli Gallén-Kallelan suunnittelema Liekki, kertoo Tuomas Sopanen. Kyseinen ryijy oli esillä Varkaudessa näyttelyssä.

Ryijyjen keräilyn Tuomas Sopanen aloitti varsinaisesti v. 1997. Heillä oli kotona tyhjä seinätila, joka kaipasi jotakin. Kun siihen sopiva ryijy löytyi, niin samalla syttyi innostus ryijyihin. Vuonna 2005 koossa oli 25 ryijyä, ja ne olivat esillä Heinolan ryijynäyttelyssä.

Varkauden näyttelyn ryijyt valittiin n. 220:stä ryijystä. Nyt niitä

Sinisiä punaisia ruusunkukkia...

Kotiseutukeskuksen seinälle on ripustettu ryijy, jonka koko on 200 x 147 cm. Siinä on kuvattuna vihreällä ja ruskealla pohjalla vaaleansinisiä ja punaisia ruusuja sekä simpukankuori tai runsaudensarvi.

Hällströmien Sukuyhdistys ry:ltä keväällä 2008 saadun, 1900-luvun alussa Irja Kajander-Vierkensin laatimassa Tyyskänhovin ns. Hällström –huoneen esineluettelossa kerrotaan alussa olevan kuvauksen lisäksi ryijystä seuraavaa:

Ryijy on ilmeisesti lahjoitettu Sannfrid ja Anna Hällströmille 18.8.1888 tri Hällströmin toimittua 30 vuotta Joroisten piirilääkärinä.

Esineistöluettelossa on maininta: "On kerrottu, että Järviskylän Grotenfeltin naiset ovat sen lahjoittaneet ystävilleen Hällströmille Varkaudessa." Hällströmien poika, Adolf Johannes (Hannes), kertoo muistelmissaan, että "Frugårdin tilan nelipilvas, vanhat neidit Grotenfelt, lahjoittivat kauniin omatekoisen ryijyn, jo aikaisemmin lahjoittaman lisäksi". Tyyskänhovi, nykyinen Kotiseutukeskus, oli rakennettu Hällströmin perheen kodiksi, johon he muuttivat v. 1859 ja asuivat siinä vuoteen 1889 saakka. Talossa sijaitti myös tohtorin vastaanottohuone nykyisessä ns. Perinnehuoneessa, sillä tohtori toimi myös tehtaan lääkärinä. Ryijy on esineluettelon mukaan käytetty seinäkoristeena, seinänlämmittäjänä ja lattialla. Varkaudesta ryijy matkasi Savonlinnaan, Helsinkiin, Räisälään, Mäntyharjulle, Heino-

laan, Kuopioon ja sitten takaisin Varkauteen. Elli Hällström korjautti ja laitatti kestävämmän pohjakankaan ryijyyn ennen Räisälään

Kuva: Kari Jämsén

Akseli Galén-Kallelan suunnittelema Liekki.